

Mai 2013

Această fișă nu obligă Curtea și nu este exhaustivă

Dreptul la viață

ART. 2 (Dreptul la viață)

1. Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de o instanță în cazul în care infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege.

2. Moartea nu este considerată ca fiind cauzată prin încălcarea acestui articol în cazurile în care aceasta ar rezulta dintr-o recurgere absolut necesară la forță:

- a) pentru a asigura apărarea oricărei persoane împotriva violenței ilegale;
- b) pentru a efectua o arestare legală sau pentru a împiedica evadarea unei persoane deținute în mod legal;
- c) pentru a reprima, conform legii, tulburări violente sau o insurecție.

Recurgerea la forță letală de către stat

Principiul necesității

McCann și alții împotriva Marii Britanii: „un criteriu al necesității mai strict și imperios”

Utilizarea forței letale a fost examinată pentru prima dată în detaliu în hotărârea **[McCann și alții împotriva Marii Britanii](#)**: art. 2 nu admite excepții de la dreptul la viață decât dacă folosirea forței este „absolut necesară”, acești termeni indicând faptul că trebuie aplicat un criteriu al necesității mai strict și imperios decât cel utilizat în mod normal pentru a stabili dacă intervenția statului este „necesară într-o societate democratică” în sensul art. 8-11 §§ 2 din Convenție (pct. 149). Cererea se referea la decesul a trei membri IRA suspectați că transportau asupra lor un detonator pentru a declanșa o bombă la distanță. Ei au fost împușcați în stradă de soldații din Special Air Service (SAS), în Gibraltar. Curtea a constatat încălcarea art. 2, pe motiv că operațiunea ar fi putut fi organizată și controlată astfel încât să nu fie necesară uciderea suspectilor.

Exemple recente:

[Andreou împotriva Turciei](#)

27.10.2009

Cererea se referea la un resortisant britanic, doamna Andreou, rănită de focurile de armă trase de forțele armate turce în timpul conflictelor din zona-tampon controlată de Organizația Națiunilor Unite în Cipru.

Încălcarea art. 2: recurgerea la o forță potențial letală împotriva reclamantei nu era nici „absolut necesară”, nici justificată de una din excepțiile autorizate de art. 2.

Perisan și alții împotriva Turciei

20.05.2010

Încălcarea art. 2: forța utilizată împotriva deținuților pentru a reprima o revoltă în închisoare, care a fost cauza decesului a opt dintre aceștia, nu era „absolut necesară” în sensul art. 2. Curtea a constatat încălcarea acestei dispoziții în cazul a opt deținuți decedați și în cazul a șase deținuți care au supraviețuit rănilor.

Putintseva împotriva Rusiei

10.05.2012

În această cerere, un tânăr a fost ucis în timpul serviciului militar obligatoriu de către un superior care a tras asupra lui în timp ce acesta încerca să dezerteze.

Încălcarea art. 2: cadrul juridic care reglementează utilizarea forței pentru a împiedica dezertarea unui soldat a fost deficitar, iar autoritățile nu au redus la minim recurgerea la forța letală.

Recurgerea la forța letală de către polițiști poate fi justificată în anumite circumstanțe în temeiul art. 2, dar această dispoziție nu oferă libertate de acțiune și operațiunile poliției trebuie să fie autorizate și suficient reglementate de dreptul intern.

Utilizarea armelor trebuie să fie reglementată în mod corespunzător și folosirea armelor de foc trebuie să fie însoțită de toate măsurile de precauție necesare într-o societate democratică ([McCann și alții împotriva Marii Britanii](#), pct. 212).

Exemple recente:

Nachova și alții împotriva Bulgariei

6.07.2005 (Hotărârea Marii Camere)

În această cerere, rudele reclamantilor au fost ucise de un agent de poliție militară, care intenționa să îi aresteze.

Încălcarea art. 2: Curtea a subliniat încă o dată că reprezentanții legii trebuie să fie instruiți pentru a fi capabili să aprecieze dacă folosirea armelor de foc este sau nu absolut necesară, nu numai respectând litera reglementărilor relevante, ci și ținând seama în mod corespunzător de caracterul preeminent al respectării vieții omenești, ca valoare fundamentală.

Soare și alții împotriva României

22.02.2011

Cererea se referea la condițiile arestării unui tânăr de 19 ani de către poliție și, în special, faptul că un agent de poliție l-a împușcat în cap – reclamantul a supraviețuit, dar a rămas semiparalizat.

Încălcarea art. 2: cadrul juridic nu a fost suficient reglementat pentru a asigura nivelul de protecție „prin lege” a dreptului la viață impus de Convenție.

Gorovenky și Bugara împotriva Ucrainei

12.01.2012

Reclamantii erau rudele a doi bărbați împușcați de un polițist care se afla în afara orelor de serviciu.

Încălcarea art. 2, întrucât autoritățile nu au verificat dacă polițistul era apt să poarte o armă înainte de a i se încredința o armă de foc.

Sašo Gorgiev împotriva „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei”

19.04.2012

Cererea se referă la un chelner, victimă a focurilor de armă trase în barul în care lucra de către un polițist în rezervă care ar fi trebuit să fie în tură la secția de poliție.

Încălcarea art. 2. Curtea a considerat, în special, că Guvernul nu a furnizat informații nici cu privire la reglementările care ar fi avut ca obiect prevenirea utilizării abuzive a

armelor de serviciu de către polițiști, nici cu privire la întrebarea dacă s-a verificat faptul că polițistul în rezervă era apt să fie recrutat și să poarte armă.

Principiul proporționalității

Principiul proporționalității nu apare în redactarea art. 2, dar este clar stabilit în jurisprudența Curții.

Exemple recente:

Wasilewska și Kalucka împotriva Poloniei

23.02.2010

Cererea se referea la decesul unui suspect în cursul unei operațiuni antiteroriste.

Încălcarea art. 2: guvernul polonez nu a prezentat nicio observație cu privire la proporționalitatea forței utilizate de către poliție, organizarea acțiunii poliției și la întrebarea dacă exista sau nu un cadru legislativ și administrativ pentru a proteja persoanele împotriva arbitrarului și împotriva recurgerii abuzive la forță.

Finogenov și alții împotriva Rusiei

20.12.2011

Cererea se referea la atacul, în octombrie 2002, asupra teatrului moscovit „Dubrovka” de către separatistii ceceni și la decizia de a-i înlătura pe teroriști și de a-i elibera pe ostatici prin folosirea de gaze.

Neîncălcarea art. 2 în ceea ce privește decizia de a soluționa criza ostaticilor prin recurgerea la forță și folosirea de gaze.

Încălcarea art. 2 din cauza defectuoasei planificări și puneri în aplicare a operațiunii de salvare.

Încălcarea art. 2 din cauza lipsei caracterului efectiv al anchetei privind acuzațiile de neglijență din partea autorităților legate de planificarea și punerea în aplicare a operațiunii de salvare și lipsa asistenței medicale pentru ostatici.

Obligații pozitive și procedurale care decurg din art. 2 – definiții

Obligații pozitive

Statele nu sunt doar obligate să se abțină în a provoca moartea în mod voluntar și nelegal, ci și să adopte măsurile necesare pentru a proteja viața persoanelor aflate sub jurisdicția lor, în special prin instituirea unei legislații penale eficiente susținute de un mecanism de aplicare a acestei legislații.

(L.C.B. împotriva Marii Britanii, hotărârea din 9.06.1998; Osman împotriva Marii Britanii). Absența unei răspunderi directe a statului în moartea unei persoane nu exclude aplicarea art. 2 (Anghelova și Iliev împotriva Bulgariei, pct. 93).

Cu toate acestea, obligațiile pozitive care decurg din art. 2 „[trebuie] interpretate astfel încât să nu impună autorităților o sarcină imposibil de realizat sau excesivă”. „În situația în care se pretinde că autoritățile nu și-au respectat obligația pozitivă de a proteja dreptul la viață (...) **Curtea trebuie să se poată convinge că autoritățile respective știau sau ar fi trebuit să știe pe moment că viața unuia sau a mai multor persoane este amenințată de un risc real și iminent din cauza actelor infracționale ale unui terț și că nu au luat, în limitele puterilor lor, măsurile care, din punct de vedere rezonabil, ar fi putut atenua acest risc**” (Osman împotriva Marii Britanii, pct. 116).

Osman împotriva Marii Britanii

28.10.1998 (Hotărârea Marii Camere)

Cazul se referea la uciderea tatălui unui elev – domnul Osman a fost împușcat și fiul său a fost grav rănit în cursul incidentului – de către un profesor care fusese implicat într-o serie de evenimente din ce în ce mai grave și care fusese suspendat din funcție în urma unui examen psihiatric.

Neîncălcarea art. 2: reclamanții nu au demonstrat că autoritățile știau sau ar fi trebuit să știe că viețile elevului și a tatălui său erau puse într-un pericol real și imediat de către profesor, sau că ar fi existat probe suficiente fie pentru a condamna persoana în cauză, fie pentru a dispune internarea sa într-un spital de psihiatrie.

Berü împotriva Turciei

11.01.2011

Cererea se referea la decesul unui copil în urma atacului unor câini vagabonzi, despre care se știa că sunt periculoși.

Neîncălcarea art. 2: seria de incidente care avusese deja loc înainte de atacul mortal nu a fost, în opinia Curții, suficientă pentru a permite să se ajungă la concluzia că autoritățile aveau o „obligație pozitivă” de a lua măsuri preventive. Nu reiese din probele aflate la dosar că autoritățile știau sau ar fi trebuit să știe că fata era expusă unui pericol de moarte iminent. Incidentul, deși tragic, s-a produs în realitate ca urmare a hazardului și răspunderea Turciei nu putea fi angajată fără a extinde această răspundere în mod excesiv.

Choreftakis și Choreftaki împotriva Greciei

17.01.2012

Cererea se referea la uciderea fiului reclamanților de către un bărbat liberat condiționat care fusese anterior condamnat pentru omor.

Neîncălcarea art. 2: Curtea a considerat că regimul liberării condiționate aplicat în Grecia prevedea măsuri suficiente pentru a asigura protecția societății.

Kemaloglu împotriva Turciei

10.04.2012

Cazul se referea la decesul fiului reclamanților, care, la vârsta de șapte ani, a înghețat în timp ce încerca să se întoarcă acasă pe jos, într-o zi în care orele se încheiaseră mai devreme din cauza viscolului și autobuzul școlar nu a ajuns la timp la ora de plecare a elevilor.

Încălcarea art. 2. Curtea a reamintit că nu orice amenințare la adresa vieții obligă autoritățile să ia măsuri concrete pentru a preveni materializarea acesteia. Cu toate acestea, în această cauză, prin neinformarea serviciului de transport că orele s-au terminat mai devreme, autoritățile turce nu au luat măsurile care ar fi putut împiedica apariția riscului pentru viața copilului.

Kayak împotriva Turciei

10.07.2012

Cererea se referea la uciderea unui tânăr de 15 ani, înjunghiat în fața unei unități de învățământ.

Încălcarea art. 2: autoritățile naționale nu și-au îndeplinit obligația de supraveghere în incinta instituției școlare.

Cerere pendinte

Tagayeva și alții împotriva Rusiei (nr. 26562/07)

Comunicată guvernului rus în aprilie 2012

Reclamanții pretind că statul nu și-a respectat obligațiile de a proteja viața în cursul luării de ostatici din Beslan în 2004.

Aspectul procedural al obligațiilor pozitive

Art. 2 impune statelor obligații pozitive de ordin procedural, inclusiv obligația de a efectua o anchetă privind decesele survenite prin încălcarea prevederilor Convenției ([McCann și alții împotriva Marii Britanii](#)).

„Scopul esențial al unei astfel de anchete este de a asigura aplicarea efectivă a legislației interne care protejează dreptul la viață și, în cauzele în care sunt implicați agenți sau organe ale statului, să se garanteze că aceștia oferă explicații pentru decesele survenite în sfera responsabilității lor ([Anghelova împotriva Bulgariei](#), pct. 137, [Jasinskis împotriva Letoniei](#), pct. 72).

Ancheta trebuie să îndeplinească următoarele cerințe: independență, promptitudine și rapiditate, capacitatea de a stabili faptele relevante, precum și accesul publicului și al rudelor apropiate.

Paul și Audrey Edwards împotriva Marii Britanii

14.03.2002

Cererea se referea la uciderea a două persoane de către un infractor periculos, în ziua eliberării sale.

Încălcarea art. 2 ca urmare a două deficiențe (deși ancheta a îndeplinit majoritatea celorlalte criterii de efectivitate): lipsa competenței de a constrânge martorii să se înfățișeze și lipsa publicității procedurii – reclamanții neavând posibilitatea de a asista decât timp de trei zile la lucrările comisiei de anchetă.

(De asemenea, a se vedea cererea [Seidova și alții împotriva Bulgariei](#), în care rudele victimei au fost excluse din ancheta privind moartea soțului, respectiv tatălui acestora).

În mai multe cereri, Curtea a constatat încălcarea art. 2 pentru lipsa unei implicări serioase a procurorilor însărcinați cu efectuarea anchetei. De exemplu: [Kolevi împotriva Bulgariei](#): ineficiența urmăririi penale a procurorului șef suspectat de către familie că ar fi pus la cale uciderea victimei.

Curtea a constatat încălcarea art. 2 într-o serie de cereri îndreptate împotriva Bulgariei, ca urmare a recurgerii la forță de către poliție sau ca urmare a caracterului inadecvat al anchetelor și urmăririlor penale privind decesele și vătămrile produse ([Angelova și Iliev împotriva Bulgariei](#); [Ognyanova și Choban împotriva Bulgariei](#), [Angelova împotriva Bulgariei](#)).

Obligația de „a lua toate măsurile rezonabile pentru a demasca orice motivație rasistă și pentru a stabili dacă intoleranța interetnică ori prejudecățile au jucat ori nu un rol anume”.

Nachova și alții împotriva Bulgariei

6.07.2005 (Hotărârea Marii Camere)

Angelova și Iliev împotriva Bulgariei

26.7.2007

Încălcarea art. 14 (interzicerea discriminării), coroborat cu art. 2, întrucât autoritățile nu au investigat dacă decesul rudelor reclamanților ar fi putut avea un mobil rasist.

Mižigárová împotriva Slovaciei

14.12.2010

În această cerere, reclamanta s-a plâns de încălcarea art. 14 coroborat cu art. 2. Aceasta a susținut că faptul că soțul său era de etnie romă, coroborat cu o lungă istorie

a abuzurilor împotriva romilor aflați în arest, impunea statului obligația de a stabili dacă decesul ar fi putut avea un mobil rasist.

Încălcarea art. 2 (deces și absența unei anchete efective).

Neîncălcarea art. 14. Curtea a considerat că autoritățile nu au dispus de probe suficiente de solide pentru a aduce în discuție obligația lor de a investiga existența unui posibil mobil rasist la originea comportamentului polițistului.

Problema unei anchete efective în cadrul unor evenimente de mare anvergură

Sandru și alții împotriva României

08.12.2009

Încălcarea art. 2. Curtea a concluzionat că autoritățile române nu au efectuat o anchetă efectivă în urma reprimării violente a manifestațiilor anticomuniste din decembrie 1989.

Cererea **Asociația „21 decembrie 1989” și alții împotriva României**, care avea drept context evenimentele menționate anterior, se referea la moartea fiului reclamantilor în timpul manifestațiilor anticomuniste.

Încălcarea art. 2 dată fiind absența unei anchete efective asupra decesului.

Curtea a observat că acea constatare a încălcării art. 2 din Convenție la care a ajuns ca urmare a lipsei unei anchete efective era legată de o problemă pe scară largă, dat fiind faptul că sute de persoane au fost implicate ca părți lezate în procedura penală criticată. Curtea a adăugat că se impun măsuri generale la nivel național în contextul aplicării hotărârii *Asociația „21 decembrie 1989” și alții împotriva României*.

Jularić împotriva Croației

20.01.2011

Cererea se referea la uciderea soțului reclamantei de către membri ai forțelor paramilitare sârbe (sau Armata Populară Iugoslavă).

Skendžić și Krznarić împotriva Croației

20.01.2011

Cererea se referea la dispariția soțului, respectiv tatălui reclamantilor în urma arestării sale de către poliția croată.

În aceste două cereri, care priveau crime comise în timpul războiului civil din Croația, Curtea a constatat lipsa caracterului adecvat al anchetelor efectuate de autoritățile croate, în special din cauza pasivității acestora și a conflictului de interese.

Giuliani și Gaggio împotriva Italiei

Hotărârea Marii Camere din 24.03.2011

Cererea se referea la decesul unui tânăr în timp ce lua parte la o manifestație împotriva globalizării, în cursul summit-ului G8 desfășurat la Genova în 2001.

Neîncălcarea art. 2 în ceea ce privește recurgerea la forță letală: aceasta nu a fost nici excesivă, nici disproporționată în raport cu ceea ce era absolut necesar pentru a asigura protecția oricărei persoane împotriva violenței ilegale.

Neîncălcarea art. 2 în ceea ce privește cadrul legislativ intern care reglementează utilizarea forței letale sau privind armele cu care forțele de ordine erau dotate în cursul summit-ului G8 de la Genova.

Neîncălcarea art. 2 în ceea ce privește organizarea și planificarea operațiunilor poliției în cursul summit-ului G8 de la Genova. Deși statele contractante au obligația să asigure desfășurarea pașnică a manifestațiilor legale și siguranța tuturor cetățenilor, „[acestea] nu pot totuși să garanteze aceste lucruri în mod absolut și beneficiază de o putere largă de apreciere în alegerea metodei folosite în acest scop”.

Neîncălcarea art. 2 în ceea ce privește pretinsa absență a unei anchete efective asupra decesului. Curtea a statuat că o examinare detaliată a glonțului letal, care reprezenta obiectul litigiului dintre părți, nu ar fi constituit un element esențial, deoarece a ajuns la concluzia că recurgerea la forța letală a fost justificată.

Cerere aflată pe rol

Janowiec și alții împotriva Rusiei (nr. 55508/07 și 29520/09)

16.04.2012 – deferită Marii Camere

Audiere la data de 13.02.2013

Cererea se referă la plângerile potrivit cărora ancheta efectuată de autoritățile ruse privind masacrul de la Katyń, care a avut loc în 1940, a fost inadecvată.

În [hotărârea pronunțată de Cameră](#) la 16 aprilie 2012, Curtea a considerat că Rusia nu și-a îndeplinit obligația care decurge din art. 38 (obligația de a furniza toate facilitățile necesare pentru a examina cauza), refuzând să furnizeze o copie a deciziei de închidere a anchetei privind masacrul. Curtea nu a putut examina plângerea reclamantilor care pune sub semnul întrebării eficiența anchetei privind masacrul de la Katyń, din moment ce nu a fost în măsură să stabilească o legătură reală între decesul victimelor și intrarea în vigoare a Convenției în Rusia, în 1998.

Curtea a constatat că Convenția nu o împiedică să ia în considerare respectarea de către un stat a obligațiilor care decurg din art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante), chiar și în cazul în care decesul în sine nu ar putea fi examinat deoarece s-a produs anterior intrării în vigoare a Convenției. Curtea a subliniat diferența dintre art. 2 și art. 3 din Convenție: primul impune autorităților să ia măsuri specifice care să conducă la identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile, în timp ce, în temeiul art. 3, autoritățile trebuie să reacționeze cu umanitate și compasiune față de situația rudelor îndoliate.

Curtea a constatat încălcarea art. 3, în ceea ce privește 10 dintre reclamantii, întrucât autoritățile nu au explicat în mod satisfăcător soarta pe care au avut-o prizonierii polonezi executați de serviciile secrete sovietice la Katyń.

Pe 24 septembrie 2012 cauza a fost trimisă Marii Camere la solicitarea reclamantilor.

Dreptul la viață în timpul detenției

Potrivit jurisprudenței constante a Curții, statele trebuie să ofere o explicație plauzibilă privind originea rănilor sau deceselor care survin atunci când o persoană se află în arest ([Salman împotriva Turciei, nr. 21986/93, hotărârea Marii Camere din 27.06.2000, pct. 99](#)).

Dispariția persoanelor deținute de poliție

Carabulea împotriva României

13.07.2010

Cererea se referea la fratele reclamantului, persoană de etnie romă suspectată de furt calificat, care a fost torturat în timpul reținerii, lipsit de contactul cu familia și care a decedat la terapie intensivă.

[Încălcarea art. 2 \(deces și absența unei anchete efective\)](#): autoritățile nu numai că nu au asigurat asistență medicală în timp util fratelui reclamantului, ci nici au oferit nicio explicație satisfăcătoare privind decesul unui tânăr de 27 de ani, în stare de perfectă sănătate la momentul reținerii sale.

Mižigárová împotriva Slovaciei

14.12.2010

Soțul reclamantei a fost împușcat în abdomen în timpul unui interogatoriu al poliției și a decedat, patru zile mai târziu, la spital.

[Încălcarea art. 2 \(deces și absența unei anchete efective\)](#).

Jasinskis împotriva Letoniei

21.12.2010

Încălcarea art. 2: autoritățile nu au acordat asistență medicală unei persoane surdomute grav rănite, care a decedat după ce a petrecut mai mult de 14 de ore în arest.

Deces în închisoare

Paul și Audrey Edwards împotriva Marii Britanii

14.03.2002

Iorga și alții împotriva României

25.01.2011

Încălcarea art. 2: autoritățile nu și-au îndeplinit obligația de a proteja persoanele împotriva violenței altor deținuți.

Kats și alții împotriva Ucrainei

18.12.2008

Gagiu împotriva României

24.02.2009

Încălcarea art. 2: autoritățile nu au oferit asistența medicală necesară.

Răducu împotriva României

21.04.2009

Neîncălcarea art. 2, în absența unei legături clare între lipsa asistenței în timpul arestului și decesul reclamantului.

Peker împotriva Turciei (nr. 2)

12.04.2011

Încălcarea art. 2: guvernul turc nu a oferit o explicație plauzibilă cu privire la modul în care o persoană privată de libertate a fost rănită prin împușcare în închisoare în cursul unei operațiuni de securitate.

Fapta s-a produs în cadrul operațiunilor de securitate efectuate în douăzeci de închisori din Turcia la 19 decembrie 2000 pentru a pune capăt grevei foamei, ocazie cu care au fost ucise persoane private de libertate și alte câteva sute rănite (pentru mai multe precizări, a se vedea [İsmail Altun împotriva Turciei](#); [Keser și Kömürçü împotriva Turciei](#) și [Gülbahar și alții împotriva Turciei](#). Cereri mai recente: [Makbule Akbaba împotriva Turciei](#) și [Sat împotriva Turciei](#)).

Cerere pendinte

Marro împotriva Italiei (n° 29100/07)

Comunicată la 21.05.2013

Cererea se referă la decesul în închisoare, cauzat de o supradoză, a fiului și fratelui reclamantilor. Membrii familiei dlui Sergio Marra sunt de părere că autoritățile italiene n-au reușit să protejeze viața dlui Marra deoarece nu l-au împiedicat să-și procure stupefiante în incinta închisorii.

Dreptul la viață în cursul conflictelor armate

Principiile definite în hotărârea [McCann împotriva Marii Britanii](#) pentru situații pe timp de pace au fost aplicate la circumstanțele din cursul conflictelor armate, iar abordarea privind sarcina probei utilizată în cauze precum [Kelly împotriva Marii Britanii](#) s-a extins la situațiile de conflict armat (intern) mai importante, în special în sud-estul Turciei și în Caucazul de Nord, mai ales în ceea ce privește civilii care au fost surprinși de evenimente (a se vedea cauzele de mai jos cu privire la evenimentele din Cecenia).

Omucideri și dispariții neelucidate

[Isaieva împotriva Rusiei](#), [Estamirov și alții împotriva Rusiei](#), [Chitayev împotriva Rusiei](#) au fost primele dintr-o serie de cauze referitoare la evenimentele din Cecenia¹, care au ridicat în special următoarele probleme: folosirea forței letale fără a face distincție, execuții extrajudiciare, detenții ilegale, tortură și rele tratamente, dispariții, distrugere de bunuri, mine terestre, restrângerea libertății de circulație și absența unui recurs efectiv.

În majoritatea cauzelor, Curtea a constatat cel puțin o încălcare a Convenției.

În hotărârea dată în cauza [Aslakhanova and Others v. Russia](#) (18.12.2012), privind evenimentele din Cecenia, Curtea a indicat măsurile generale pe care Rusia trebuie să le aplice. Cauza se referea la dispariția a opt bărbați în Cecenia între luna martie 2002 și luna iulie 2004, după ce fuseseră arestați într-o conjunctură similară unei operațiuni de securitate.

Curtea a constatat încălcări ale articolelor 2, 3 (interzicerea torturii și a tratamentelor inumane ori degradante), 5 (dreptul la libertate și siguranță) și 13 (dreptul la un recurs efectiv), luate împreună cu articolele 2 și 3.

Curtea a constatat încălcări ale aceluiași drepturi în cauze similare în **mai mult de 120 de hotărâri**, legate de disparițiile care au avut loc în Caucazul de Nord începând cu 1999. A concluzionat că situația din cauza Aslakhanova și alții a generat o **problemă sistemică** privind neinvestigarea acestor fapte, pentru care nu exista un remediu eficient la nivel național.

Curtea a evidențiat două tipuri de măsuri generale, în baza art. 46 (forța obligatorie și executarea hotărârilor), care trebuiau luate de Rusia pentru rezolvarea acestor probleme: atenuarea suferinței continue a familiilor victimelor și remedierea deficiențelor structurale constatate în cadrul procedurilor penale.

[Er și alții împotriva Turciei](#)

31.07.2012

Cauza se referea la dispariția, în iulie 1995, a tatălui, respectiv fratele reclamanților, în vârstă de 44 de ani la momentul faptelor. Reclamanții susțineau că acesta a fost arestat în urma unei operațiuni militare în satul Kurudere și condus la jandarmeria locală; nu s-a mai auzit nimic despre el, de atunci.

Încălcarea art. 2 (dreptul la viață și lipsa unei anchete efective) privind dispariția și posibilul deces al rudei reclamanților.

Curtea:

– a confirmat faptul că o abordare mai puțin strictă se justifica în momentul examinării respectării termenului de șase luni în cauzele privind dispariții survenite nu numai în contextul unui conflict armat internațional, ci și într-un context național (Varnava și alții împotriva Turciei);

– a considerat că reclamanții nu pot fi criticați pentru faptul că au așteptat nouă ani pentru a introduce cererea având ca obiect dispariția rudei lor, dat fiind faptul că o anchetă (în care existau noi evoluții promițătoare) era în curs de desfășurare în perioada respectivă și că părțile în cauză au făcut tot ce se putea aștepta de la ele pentru a sprijini autoritățile.

¹ A se vedea de asemenea, hotărârile pronunțate în 2011 et 2012: [Sambiyeva împotriva Rusiei](#), [Tashukhadzhiyev împotriva Rusiei](#), [Khashuyeva împotriva Rusiei](#), [Edilova împotriva Rusiei](#) și [Kamzatov și alții împotriva Rusiei](#), [Inderbieva împotriva Rusiei](#) și [Kadirova și alții împotriva Rusiei](#), [Shafiyeva împotriva Rusiei](#), [Umarovy împotriva Rusiei](#) și [Umayevy împotriva Rusiei](#).

Recurgerea la forță în cursul conflictelor armate

Cipru împotriva Turciei

Hotărârea Marii Camere din 10.05.2001

Cerere interstatală introdusă de Cipru în 1994 cu privire la situația din nordul Ciprului odată cu separarea teritoriului.

Încălcarea art. 2. În această cauză, Curtea a aplicat în mod excepțional Convenția la acțiuni extrateritoriale și a reținut în special încălcarea continuă a art. 2 în ceea ce îi privește pe cetățenii ciprioți greci dispăruți și rudele acestora.

Similar, în cererea [Varnava și alții împotriva Turciei](#) – privind dispariția a nouă resortisanți ciprioți, după arestarea lor și plasarea în detenție de către armata turcă în timpul operațiunilor militare din nordul Ciprului, în 1974 – [Curtea a constatat încălcarea continuă a art. 2.](#)

Al-Skeini împotriva Marii Britanii

Hotărârea Marii Camere din 7.07.2011

Cauza se referea la decesul unor civili irakieni uciși de soldați britanici în sudul Irakului.

Încălcarea art. 2: Marea Britanie nu a efectuat o anchetă efectivă privind decesul rudelor a cinci din cei șase reclamânți. Curtea a concluzionat că, în circumstanțe excepționale care țin de prezumția de responsabilitate a Marii Britanii în asigurarea securității în sud-estul Irakului, statul avea jurisdicție în sensul art. 1 (obligația de a respecta drepturile omului), cu privire la civilii uciși în timpul operațiunilor de securitate efectuate de soldații britanici în Basra.

În două cauze – hotărârile din 3.05.2011 – privind atacurile aeriene asupra clădirilor rezidențiale efectuate de militarii ruși în timpul războiului din Cecenia ([Kerimova și alții împotriva Rusiei și Kamzaiev și alții împotriva Rusiei](#)), Curtea a constatat încălcarea art. 2 ca urmare a decesului a opt rude ale reclamânților în cauza [Kerimova și alții](#), precum și în ceea ce privește lipsa protecției vieții a 19 reclamânți în total. De asemenea, a reținut încălcarea art. 2 sub aspect procedural în ceea ce privește circumstanțele decesului rudelor reclamânților și incidentele care au pus în pericol viața reclamânților.

Cerere interstatală (art. 33) pendinte cu privire la un conflict armat: [Georgia împotriva Rusiei \(II\) \(nr. 38263/08\)](#)

Cauza se referă la conflictul armat care a izbucnit între Georgia și Rusia la începutul lunii august 2008, după o lungă perioadă de tensiuni, provocări și incidente. Curtea a declarat cererea admisibilă la 19 decembrie 2011. În decizia sa, aceasta a arătat că obligația impusă statelor prin art. 2 de a efectua o anchetă efectivă continuă să se aplice chiar și în cazul în care condițiile de securitate sunt dificile, inclusiv în contextul unui conflict armat. Într-o zonă de conflict internațional, statele contractante trebuie să protejeze viețile celor care nu sunt sau nu mai sunt angajați în ostilități.

Dreptul la viață și securitate/probleme de mediu

Dreptul la viață în contextul problemelor de mediu a fost examinat pentru prima dată în cauza [Guerra și alții împotriva Italiei](#), care se referea la poluare și la riscul major de accidente legate de activitățile unei uzine producătoare de îngrășământ agricol.

L.C.B. împotriva Marii Britanii (nr. 23413/94)

09.06.1998

Reclamanta era fiica unui militar care, în timp ce lucra la *British Air Force*, fusese iradiat, în timpul testelor nucleare efectuate în 1957 și 1958. Reclamanta considera că iradierea

tatălui ei reprezenta probabil cauza leucemiei cu care a fost diagnosticată atunci când era copil.

Neîncălcarea art. 2, Curtea nefiind convinsă că poate fi stabilită existența unei legături de cauzalitate între iradierea tatălui și apariția leucemiei la copilul conceput ulterior.

Öneryildiz împotriva Turciei

Hotărârea Marii Camere din 30.11.2004

Curtea a constatat că obligația pozitivă a statelor în temeiul art. 2 trebuie interpretată ca aplicându-se în contextul oricărei activități, fie ea publică sau nu, cu atât mai mult pentru activitățile industriale, periculoase prin natura lor. Hotărârea prezintă standardele generale în materie de prevenire a deceselor rezultate din activități periculoase.

Pentru mai multe detalii, a se vedea [Fișa tematică privind mediul](#).

Paşa și Erkan Erol împotriva Turciei

12.12.2006

Încălcarea art. 2 în cazul lui Erkan Erol, care a fost rănit de o mină antipersonal în timp ce păștea oile – i-a fost amputat piciorul stâng în urma exploziei.

Curtea a considerat de neînțeles faptul că o zonă de pășunat era minată și era doar împrejmuțată de două rânduri de sârmă ghimpată, relativ depărtate, ceea ce era în mod clar insuficient pentru a-i împiedica pe copii să pătrundă în zonă. Acesta a concluzionat că Turcia nu a luat toate măsurile necesare pentru a evita riscul de deces sau rănire.

Budayeva și alții împotriva Rusiei

20.03.2008

Cererea se referea la locuitori care au fost victime ale alunecărilor de teren succesive.

Încălcarea art. 2: autoritățile ruse nu și-au îndeplinit obligația de a-i proteja pe locuitori, având în vedere lipsa unui sistem de întreținere a lucrărilor de protecție împotriva alunecărilor de teren și faptul că nu a fost creat un sistem de alertare.

Kalender împotriva Turciei

15.12.2009

Cererea se referea la victimele unui accident feroviar.

Încălcarea art. 2 (dreptul la viață și absența unei anchete efective): autoritățile nu și-au îndeplinit obligația de a pune în aplicare reglementări menite să protejeze viețile pasagerilor trenului (expertizele judiciare au concluzionat că, în gară, nu au fost respectate standardele minime de securitate) și să stabilească responsabilitățile.

Cerere pendinte:

Vilnes și alții împotriva Norvegiei (nr. 52806/09, 22703/10)

Audiere stabilită la 18 septembrie 2012

Cauza se referă la plângerile formulate de scafandrii de mare adâncime care lucrau pentru industria petrolieră în Marea Nordului și în centrele de testare ale societății cu capital mixt „Norwegian Underwater Intervention Ltd” (NUI/NUTEC).

Reclamanții se plâng de faptul că, urmare a scufundărilor, au suferit infirmități și au pierdut capacitatea de muncă. De asemenea, reclamanții s-au plâns că autoritățile norvegiene nu au pus în aplicare un cadru juridic privind securitatea muncii, că au acordat derogări de la normele de siguranță, că nu au exercitat o supraveghere adecvată și – în cazul anumitor scafandri – că nu au împiedicat scufundările de testare organizate de NUI/NUTEC și nu i-au informat pe scafandri cu privire la experiment sau posibilele sale consecințe, nici nu au desfășurat testările potrivit acordului dat în prealabil de scafandri.

Sănătate publică și erori medicale

Obligațiile pozitive presupun „instituirea de către stat a unui cadru de reglementare care impune spitalelor (...) adoptarea de măsuri care să asigure protecția vieții bolnavilor” și

„obligația de a institui un sistem judiciar eficient și independent care să permită stabilirea cauzei decesului unei persoane care se află în răspunderea specialiștilor din sănătate, atât a celor care își desfășoară activitatea în sectorul public, cât și a celor din structurile private și, dacă este cazul, să îi oblige pe aceștia să răspundă pentru actele lor ([Calvelli și Ciglio împotriva Italiei](#), pct. 49).

Nitecki împotriva Poloniei

Decizie de inadmisibilitate din 21.03.2002

În această cauză, reclamantul, care suferea de o maladie extrem de rară și mortală, a susținut că nu dispunea de mijloacele de a-și plăti tratamentul medicamentos și s-a plâns de refuzul autorităților de a-i rambursa integral cheltuielile.

Cerere inadmisibilă: deși se poate pune o întrebare din perspectiva art. 2 din Convenție atunci când se dovedește că autoritățile unui stat contractant au pus în pericol viața unei persoane refuzându-i îngrijirile medicale pe care s-a angajat să le ofere întregii populații, Curtea a hotărât că nu acesta era cazul în ceea ce îl privește pe reclamant.

Šilih împotriva Sloveniei

Hotărârea Marii Camere din 9.04.2009

Reclamanții au pretins că fiul lor, căruia i-a fost administrat un medicament la care era alergic, a decedat ca urmare a unei neglijențe medicale și că nu a fost efectuată o anchetă efectivă cu privire la deces.

Încălcarea art. 2 dată fiind ineficiența sistemului judiciar sloven, care nu a permis să se stabilească cauza decesului fiului reclamanților și responsabilitățile în ceea ce privește acest deces.

G.N. și alții împotriva Italiei (nr. 43134/05)

01.12.2009

Cererea se referea la un caz de contaminare a sângelui.

Neîncălcarea art. 2 în ceea ce privește obligația de a proteja viața reclamanților și a rudelor acestora.

Încălcarea art. 2 în ceea ce privește desfășurarea procedurilor civile.

Încălcarea art. 14 (interzicerea discriminării) coroborat cu art. 2, dat fiind că, potrivit legii, guvernul italian nu putea încheia tranzacții extrajudiciare decât cu persoanele bolnave de hemofilie.

Eugenia Lazăr împotriva României

16.02.2010

Cererea se referea la ancheta privind decesul unui tânăr, în spital.

Încălcarea art. 2: ancheta a fost împiedicată de lipsa unor norme de reglementare a expertizelor medico-legale.

Cu toate acestea, în anumite situații nu sunt suficiente stabilirea vinovăției și acordarea de daune-interese. În cauza [Oyal împotriva Turciei](#), Curtea a concluzionat că ar fi trebuit să se prevadă o acoperire medicală pentru viața unui adolescent infectat cu HIV prin transfuzii de sânge efectuate imediat după nașterea sa.

Încălcarea art. 2. Curtea a ținut seama și de durata excesivă a procedurii administrative - mai mult de nouă ani.

Panaiteescu împotriva României

10.04.2012

Curtea a constatat încălcarea art. 2 pe motiv că autoritățile române nu și-au îndeplinit obligația de a furniza gratuit reclamantului medicamentele specifice împotriva cancerului, de care acesta avea nevoie. Aceasta a considerat că statul pârât trebuia să asigure în mod gratuit părții în cauză medicamentele necesare împotriva cancerului, conform hotărârilor emise de instanțele române.

Mehmet Şentürk and Bekir Şentürk v. Turkey

09.04.2013

Cererea se referă la decesul unei femei însărcinate ca urmare a mai multor decizii greșite luate de personalul medical din mai multe spitale și la lipsa unui tratament de urgență, în condițiile în care starea sa era cunoscută drept critică.

Încălcarea art. 2 (dreptul la viață)

Curtea a arătat că defuncta a fost victima unei neglijențe flagrante a autorităților spitalicești și că i s-a refuzat posibilitatea de a primi tratament de urgență adecvat. A reiterat faptul că eșecul unui stat în ce privește respectarea obligației sale de a proteja bunăstarea fizică a unei persoane a constituit o ignorare a substanței articolului 2 din Convenție. Având în vedere cele constatate cu privire la deficiențele cercetărilor penale în cauză, Curtea a reținut și o încălcare a laturii procedurale a articolului 2.

Protecția indivizilor împotriva violenței altora

Decesul jurnaliștilor

Gongadze împotriva Ucrainei

08.11.2005

Încălcarea art. 2 (deces și lipsa de efectivitate a anchetei): autoritățile nu și-au îndeplinit obligația de a proteja viața unui jurnalist și de a efectua o anchetă efectivă privind circumstanțele dispariției și decesului acestuia.

Dink împotriva Turciei

14.09.2010

Cererea se referă la asasinarea unui jurnalist, Firat Dink, de către naționaliști.

Încălcarea art. 2 (deces și lipsă de efectivitate a anchetei): Curtea a subliniat obligațiile pozitive ale statului în domeniul libertății de exprimare, care implicau, printre altele, obligația de a crea un sistem eficient de protecție a jurnaliștilor. Curtea a considerat că autoritățile nu și-au îndeplinit obligația de a proteja viața și libertatea de exprimare a jurnalistului. Deși fuseseră informate cu privire la probabilitatea acestui asasinat și chiar cu privire la identitatea persoanelor suspectate a fi instigatoare, autoritățile nu reacționat pentru a preveni asasinatul. Totodată, Curtea a considerat că nu a fost efectuată o anchetă efectivă privind deficiențele legate de protejarea vieții lui Firat Dink.

Trévalec împotriva Belgiei

14.06.2011

Cauza se referă la un jurnalist care a fost rănit de focurile de armă trase de polițiști în timp ce filma intervenția unei unități speciale de poliție.

Neîncălcarea art. 2 în ceea ce privește ancheta.

Încălcarea art. 2 din cauza punerii în pericol a vieții reclamantului, care a fost atins de focurile de armă ale polițiștilor în cursul unei intervenții pe care o filma, în condițiile în care poliția autorizase în prealabil filmarea.

Violența conjugală

A se vedea fișă tematică [Violența împotriva femeilor](#)

Trafic de persoane

Rantsev împotriva Rusiei

07.01.2010

Cererea se referă la o artistă de cabaret de origine rusă în vârstă de 20 de ani, care a decedat în Cipru, unde se dusesese să lucreze.

În ceea ce privește Ciprul:

– Neîncălcarea art. 2. Curtea a considerat că succesiunea evenimentelor care au dus la moartea fiicei reclamantului nu putea fi prevăzută de autoritățile cipriote și, în aceste condiții, nu au avut nicio obligație de a lua măsuri concrete pentru a preveni materializarea unui risc în ceea ce privește viața sa.

– Încălcarea art. 2 sub aspect procedural: o serie de deficiențe interveniseră în ancheta efectuată de autoritățile cipriote.

În ceea ce privește Rusia, Curtea a constatat neîncălcarea art. 2, autoritățile ruse neavând obligația de a ancheta ele însele decesul domnișoarei Raņțeva, care a survenit în afara jurisdicției ruse. Curtea a subliniat că autoritățile ruse au cerut în repetate rânduri ca Ciprul să continue ancheta și au cooperat cu autoritățile din această țară.

În cererea [M. și alții împotriva Italiei și Bulgariei \(nr. 40020/03\)](#), Curtea a considerat că niciun element nu susținea afirmația privind existența unui trafic de persoane.

Protecția indivizilor împotriva lor înșiși: sinuciderea

Sinuciderea în închisoare

Renolde împotriva Franței

16.10.2008

Cererea se referea la sinuciderea în timpul arestului preventiv a unui bărbat care suferea de tulburări psihotice acute.

Încălcarea art. 2. Curtea a amintit că vulnerabilitatea bolnavilor psihic impune o protecție specială și s-a declarat contrariată de faptul că, în pofida unei prime tentative de sinucidere a fratelui reclamantei și a diagnosticului privind starea psihică a acestuia, oportunitatea internării într-o instituție de psihiatrie nu pare să fi fost vreodată discutată. La trei zile după tentativa de sinucidere, comisia de disciplină a dispus izolarea persoanei în cauză timp de 45 de zile în celula disciplinară, sancțiunea maximă posibilă.

De asemenea, Curtea a reținut încălcarea art. 2 în hotărârea din 19.07.2012 în cauza [Ketreb împotriva Franței](#). Cererea se referea la sinuciderea în închisoare a unei persoane private de libertate toxicomane condamnate pentru tâlhărie. Curtea a constatat că statul a nu și-a îndeplinit obligația de vigilență specială care se impunea pentru a preveni sinuciderea unei persoane private de libertate vulnerabile (acesta fusese izolat într-o celulă disciplinară).

Horoz împotriva Turciei

31.03.2010

Cererea se referea la un prizonier care a participat la greva foamei pentru a protesta împotriva introducerii penitenciarelor de tip „F”.

Neîncălcarea art. 2: Întrucât fiul reclamantei a refuzat în mod clar orice intervenție medicală, deși starea lui de sănătate îi pune în pericol viața, Curtea a hotărât că este imposibil să se stabilească o legătură de cauzalitate între refuzul Curții pentru Securitatea Statului de a elibera persoana în cauză și decesul acesteia.

Jasinska împotriva Poloniei

01.06.2010

Curtea a concluzionat încălcarea art. 2. Curtea a remarcat o deficiență clară a sistemului care a permis unei persoane private de libertate aflată la prima condamnare cu închisoarea, fragilă psihic și a cărei sănătate se degrada, să obțină, fără știrea personalului medical însărcinat să supravegheze efectuarea tratamentului, o doză letală de medicamente psihotrope pentru a se sinucide. Curtea a subliniat faptul că responsabilitatea autorităților nu se limitează la prescrierea de medicamente, ci și la a asigura modul în care sunt luate, în special în cazul persoanelor private de libertate care prezintă tulburări mentale.

De Donder și De Clippel împotriva Belgiei

06.12.2011

Cererea se referea la sinuciderea unui tânăr care suferea de un grav dezechilibru mental și care fusese plasat în sectorul persoanelor private de libertate obișnuite.

Încălcarea art. 2 în ceea ce privește sinuciderea.

Neîncălcarea art. 2 în ceea ce privește efectivitatea anchetei.

Coşelav v. Turkey

09.10.2012

Cererea se referea la sinuciderea unui minor aflat într-un penitenciar pentru adulți.

Încălcarea art. 2 în ce privește sinuciderea.

Încălcarea art. 2 în ce privește lipsa anchetei efective.

Curtea a considerat că autoritățile turce nu numai că au fost indiferente la problemele psihice grave ale fiului reclamantului, dar au fost vinovate și de deteriorarea stării sale prin încarcerarea într-un penitenciar de adulți, fără a-i pune la dispoziție îngrijiri medicale sau specializate, împingându-l astfel la sinucidere.

Sinuciderea în armată

În mai multe cazuri îndreptate împotriva Turciei în care obiectul cauzei era sinuciderea sau decesul în armată, Curtea a concluzionat încălcarea art. 2.

– [Kilavuz împotriva Turciei](#). Cererea se referea la sinuciderea unei persoane private de libertate care suferea de „delir paranoid acut”. Curtea a considerat că autoritățile nu au plasat reclamantul sub stricta supraveghere necesară de care avea nevoie, având în vedere caracterul variabil al stării sale psihice. (A se vedea, de asemenea, [Lütfi Demirci și alții împotriva Turciei](#): sinucidere în timpul efectuării serviciului militar a unui soldat cunoscut că suferă de tulburări psihice).

– [Beker împotriva Turciei](#). Cererea se referea la decesul lui Mustafa Beker, care a fost găsit în cazarmă împușcat mortal în cap, în 2001.

Încălcarea art. 2: guvernul turc nu a oferit nicio explicație în ceea ce privește decesul persoanei în cauză.

– [Servet Gündüz și alții împotriva Turciei](#). În timp ce efectua serviciul militar obligatoriu, ruda reclamantilor s-a sinucis mergând într-o zonă minată, după o dispută cu superiorul său ierarhic. Curtea a concluzionat că autoritățile militare nu au luat în considerare starea psihologică fragilă a persoanei în cauză care, potrivit reclamantilor, a reprezentat cauza sinuciderii acestora.

Mosendz v. Ukraine

17.01.2013

Cererea se referă la decesul fiului reclamantului (D.M.), în timp ce era în serviciu, de pază, în cursul satisfacerii serviciului militar obligatoriu.

Curtea a susținut că autoritățile nu au investigat în mod eficient și diligent împrejurările decesului lui D.M., a cărui viață nu au protejat-o în mod adecvat. Curtea, notând îngrijorarea larg răspândită legată de existența practicilor de intimidare în armata ucrainiană, a reținut mai ales că eșecul atribuirii culpei pentru decesul lui D.M. autorităților ierarhice la un nivel mai ridicat decât simpla afirmare a unor nedreptăți atribuite anumitor ofițeri, era deosebit de îngrijorător.

Două încălcări ale art. 2 (dreptul la viață) și o încălcare a art. 13 (lipsa remediului efectiv).

Sinucidere în alte circumstanțe

Mihayl Mammadov împotriva Azerbaidjanului

17.12.2009

Cererea se referea la sinuciderea comisă de soția reclamantului în prezența mai multor funcționari ai statului, în cursul unei operațiuni a poliției desfășurate în contextul evacuării forțate dintr-o locuință.

Neîncălcarea art. 2: Curtea a apreciat că nu se poate spune că autoritățile care au efectuat operațiunea de evacuare a familiei reclamantului ar fi pus în pericol viața soției reclamantului în mod intenționat. Având în vedere versiunile contradictorii ale evenimentelor prezentate de Guvern și de reclamant, a fost imposibil să se stabilească dacă autoritățile au luat cunoștință la timp de pericol pentru a preveni riscul de incendiu sau stingerea sa cât mai curând posibil – soția reclamantului se stropise cu gazolină și a fost cuprinsă de flăcări, aparent pentru a protesta împotriva intenției autorităților de a-i evacua familia.

Încălcarea art. 2: ancheta efectuată privind decesul soției reclamantului nu a fost adecvată, în sensul în care nu au fost analizate toate întrebările relevante în stabilirea răspunderii statului în incident.

Pedeapsa cu moartea

A se vedea fișă tematică [Abolirea pedepsei cu moartea](#).

Începutul vieții și problema eutanasiei

Începutul vieții

În cererea [Boso împotriva Italiei](#) Curtea a reamintit (a se vedea [H. împotriva Norvegiei](#); [X împotriva Marii Britanii \(nr. 8416/78\)](#)) că dacă fătului i-ar fi garantate aceleași drepturi ca unei persoane născute, acest fapt ar limita în mod abuziv drepturile persoanelor deja născute, în temeiul art. 2.

Vo împotriva Franței

Hotărârea Marii Camere din 8.07.2004

Cererea se referea la întrebarea dacă dreptul intern conținea reglementări adecvate pentru a proteja fătul care a fost omorât ca urmare a neglijenței unui medic.

În opinia Curții, punctul de plecare al dreptului la viață ține de aprecierea statelor. Acest lucru se datorează, pe de o parte, faptului că majoritatea statelor semnatare ale Convenției nu au găsit răspunsul la această întrebare și, pe de altă parte, lipsei unui consens european privind definiția științifică și juridică a începerii vieții. Se poate găsi cel mult un numitor comun între state conform căruia embrionul/fătul aparține speciei umane. Potențialul acestei ființe și capacitatea sa de a deveni o persoană trebuie să fie protejate în numele demnității umane, fără a face din aceasta o persoană care are dreptul la viață în sensul art. 2.

Evans împotriva Marii Britanii

Hotărârea Marii Camere din 10.04.2007

Reclamanta susținea că dispozițiile dreptului britanic care impuneau distrugerea embrionilor odată ce fostul ei partener și-a retras consimțământul privind conservarea acestora reprezenta o încălcare a dreptului la viață al embrionilor.

Neîncălcarea art. 2. Curtea a considerat că „nu era posibil ca embrionii (...) să se prevaleze de dreptul la viață protejat de art. 2 din Convenție și că nu a existat prin urmare nici o încălcare a acestei dispoziții.” (pct. 56 din hotărâre).

Există dreptul la moarte?

Diane Pretty împotriva Marii Britanii

29.04.2002

Reclamanta era paralizată, fiind într-un stadiu avansat al unei boli neurologice degenerative incurabile. Aceasta susținea că interdicția generală privind sinuciderea asistată prevăzută de dreptul englez constituia o încălcare a dreptului său la viață.

Neîncălcarea art. 2. Curtea a precizat că nu este „convinsă că «dreptul la viață» garantat de art. 2 [putea] fi interpretat ca având un aspect negativ”, că „art. 2 [ar putea], fără o denaturare a limbajului, să fie interpretat ca acordând un drept diametral opus, și anume dreptul de a muri”, și „ că nu [era] posibil să se deducă din art. 2 din Convenție dreptul de a muri, fie de mâna unei alte persoane, fie cu asistență din partea unei autorități publice”.

Haas împotriva Elvetiei

20.01.2011

Această cerere a deschis problema dacă statul ar fi trebuit să asigure, în virtutea respectării dreptului la viață privată, obținerea de către bolnavul care dorește să se sinucidă a unei substanțe letale (pentobarbital de sodiu) fără prescripție medicală, prin derogarea de la dispozițiile legale, astfel încât acesta să își poată pune capăt vieții fără dureri și fără riscul de a eșua.

Neîncălcarea art. 8 (dreptul la respectarea vieții private)

Koch împotriva Germaniei

19.07.2012

Cererea se referea la refuzul instanțelor germane de a analiza pe fond plângerile reclamantului cu privire la refuzul autorităților germane de a-i acorda soției sale actualmente defuncte, care era la momentul relevant aproape complet paralizată și care avea nevoie de asistență respiratorie, autorizația de a obține o doză letală de medicamente pentru a-și pune capăt zilelor.

Curtea a considerat că refuzul instanțelor de a analiza pe fond acțiunea pe care reclamantul a inițiat-o în numele soției sale și în nume propriu a dus la încălcarea drepturilor procedurale ale părții în cauză în ceea ce privește art. 8.

Cu privire la aspectul material al plângerii domnului Koch, Curtea a considerat că, înainte de toate, instanțele germane erau cele competente să analizeze pe fond cererea reclamantului, mai ales ținând seama de faptul că statele părți ale Convenției sunt departe de a fi ajuns la un consens în ceea ce privește autorizarea sau neautorizarea oricărei forme de sinucidere asistată. Curtea a constatat că cercetările de drept comparat au arătat că doar 4 din cele 42 de țări studiate au autorizat ca medicii să prescrie o doză letală de medicamente pentru a permite unui pacient să-și pună capăt zilelor. Concluzionând că autoritățile naționale aveau obligația să efectueze o analiză pe fond, Curtea a decis să se limiteze la examinarea aspectului procedural al art. 8 în cadrul acestei plângeri.

Gross împotriva Elvetiei

14.05.2013

Cauza se referea la plângerea unei femei în vârstă, care dorea să își ia viața dar care nu suferă de vreo afecțiune clinică, în sensul că aceasta nu putea obține permisiunea autorităților elvețiene pentru a primi o doză letală dintr-un medicament, pentru a se sinucide.

Încălcarea art. 8 din Convenție : Curtea a reținut mai ales că legea elvețiană, cu toate că prevedea posibilitatea obținerii unei doze letale a unui medicament pe baza unei prescripții, nu conținea suficiente indicații care să asigure delimitarea cu claritate a acestui drep. Această situație incertă trebuie să fi provocat d-nei Gross o suferință considerabilă. În același timp, Curtea nu a formulat un răspuns la întrebarea dacă

reclamantei trebuia să i se fi permis procurarea dozei letale de medicament în scopul sinuciderii.

**Date de contact pentru serviciul presei :
+33 (0)3 90 21 42 08**